

MEMORIAL
General Marii Wittek

met. przekazała
Joa Kuczyńska

od wst.
St. Turzym'ska
M. Kuczyńska

AK
Okn. W-wa-w
Ar. Błomni
Pool, Lec

KOWALSKA Staniława

zam. Turzym'ska
pn. "Polka"

2742 | 1 WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — KOWALSKA Stemiśłowa
...zem. Tuszynska.....

2742 / WSK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ k. 2, s. 3

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓ k. 3, s. 3

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓ k. 1, s. 1.

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 1

VI. Fotografie ✓ 1

I/1. Relacja:

- Relacja własna Stanisławy Tuszyńskiej z d. Kowalskiej,
z dn. 20.03.2001. Rkp. oryginal, k. 2, s. 1-3.

Milandówek 20.03.2001

L. dz. 823 WSK 01
26 kwietnia

1/1/11

Stanisława Tuszyńska z domu
Kowalska pseudonim „Polka” ur. 25 stycznia 1914 r.
we wsi Skobelduka powiat Grodzisk Maz.
Córka Pawła i Józefy z domu Janickiej.
Obecnie zamieszkała w Milandówku
ul. Inżynierska 13/15 m 95.

W czasie przedwójennym razem
z rodzicami i rodzeństwem pracowała
na gospodarstwie. Ukończyła 7 oddziałów
szkoły. W latach 1940-1945 należała
do AK Obchodu „Bazant” znajdując się
w okolicach Skut, pod pseudonimem
„Polka” jako łączniczka służyła
przenosząc rozkazy, ważne informacje i
ostrzeżenia.

Razem ze mną w konspiracji brali
udział bracia, Edmund Kowalski który
był gajonym 1 stycznia 1944 r. został
wyprzeznaczony z domu i zabity w lesie.

Drugi brat Maciek Kowalski został 21/2
zastrelony 1 maja 1944 r. przez żandarmów
niemieckich, podczas prerau ważnej
przesyłki z obrotu AK "Bazant".

Po zabiciu brata Niemcy zrobili rewizję
w moim domu. Do nieprzytomności
zrobili moich rodziców, a mnie chcąc
być wymienioną nazwiska współtowarzyszy
brata bili bardzo okrutnie. Pomimo
tego iż znałam wielu jego towarzyszy
walki i wielu dowódców pododdziałów
nie wydałam nikogo. Gdy pobita
dowódczynie się że inny partyzant
nie wytrzymał tortur i wydał współtowarzyszy
postanowiłam ostrzec ich. Ostatecznie
sił udało mi się ostrzec komendanta
osnolka kpt. Kazimierza Blajera, a jemu
pozostałych.

W czasie wojny Niemcy wiele razy
maje zdrali moje obywatelstwo, w poszukiwaniu
broni, i choć przechowywałam je 5

nigdy nie udato sis im jej odnalezic. II/1/3
Czesto mskali nas w nocy wyrzynali z
domow, katorneli i ponizali.

Po wojnie do 1953 roku pozostalam
w swojej wiosce na gospodarstwie,
później przeprowadzilam sis do Milomowca
gdzie podjelam prace w Fabryce
"Mifam", pracowalam tam ponad
30 lat. Obecnie jestem na emeryturze.

Za zaslugi zostalam odznaczona:

Krzyz Armii Krajowej 1995r

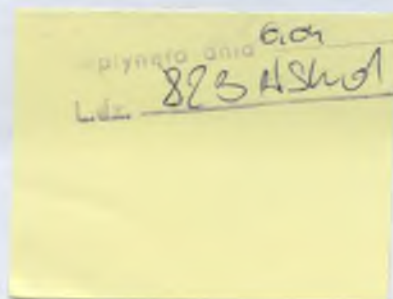
Krzyz Partyzancki 1982r

Medal Zwyciestwa i Wolnosci

Odmieka Heterana Kalk o Niepodleglosci

Zostalam tez uhonorowana

stopniem kapitana w 1994r.

Stanisław Giergielewicz

Milanówek, dn. 9.02.1980 r.

zam. przy ul. I
05-710 Milanówek
członek ZBoWiD
Legit. Nr 36555

W
I/2+2

O Ś W I A D C Z E N I E

w sprawie urazów głowy, zadanej ob. Stanisławie Tuszyńskiej
przez żandarmów niemieckich w dniu 1 maja 1944 roku

Niżej podpisany, pseudonim "Burta", byłem w tym czasie dowódcą plutonu AK podległemu Ośrodkowi AK "Chrabąszcz" w Skużach pow. Grodzisk Maz.

W dniu 1 maja 1944 roku członek sztabu wymienionego Ośrodka Wacław Kowalski /brat ob. Tuszyńskiej z domu Kowalskiej/ przewoził rowerem ważną przesyłkę z Obwodu AK "Bażant" w Milanówku dla komendanta Ośrodka w Skużach. W drodze Wacław Kowalski został zastrzelony przez żandarmów niemieckich, gdy ten starał się schronić w lesie. Żandarmi, pytając mieszkańców o właściciela roweru - trafili do gospodarstwa Kowalskich. Tu przeprowadzili rewizję i dokonali przesłuchań domowników. Pobili do nieprzytomności rodziców Kowalskiego a siostrę jego tj. Stanisławę Tuszyńską wtedy niezameżnej jako najmłodszą /30 lat/ bili po głowie wyjątkowo okrutnie, chcąc dowiedzieć się od niej nazwiska współtowarzyszy zabitego brata Wacława. W czasie przesłuchania i bicia kilkakrotnie traciła przytomność, ale nie zdradziła nikogo, chociaż znała wielu współtowarzyszy brata a jako łączniczka Ośrodka także wielu dowódców pododdziałów. Żandarmi zabrali ze sobą obecnego przy zajściu jednego z partyzantów, który nie wytrzymał tortur i zdradził kilkadziesiąt nazwisk. Ob. Tuszyńska mimo poważnych ran głowy zdołała w porę ostrzec komendanta Ośrodka kpt. Kazimierza Głajera a ten resztę podkomendnych. Ob. Tuszyńską leczył doktor Wilhelm Olewiński, który po wyzwoleniu był długoletnim lekarzem Ludowego Wojska Polskiego w Poznaniu.

L.dz. 823 WSK 01.

1/2/3

- 2 -

Przebieg wypadków został odtworzony przez wydzieloną grupę Ośrodka AK, której byłem członkiem.

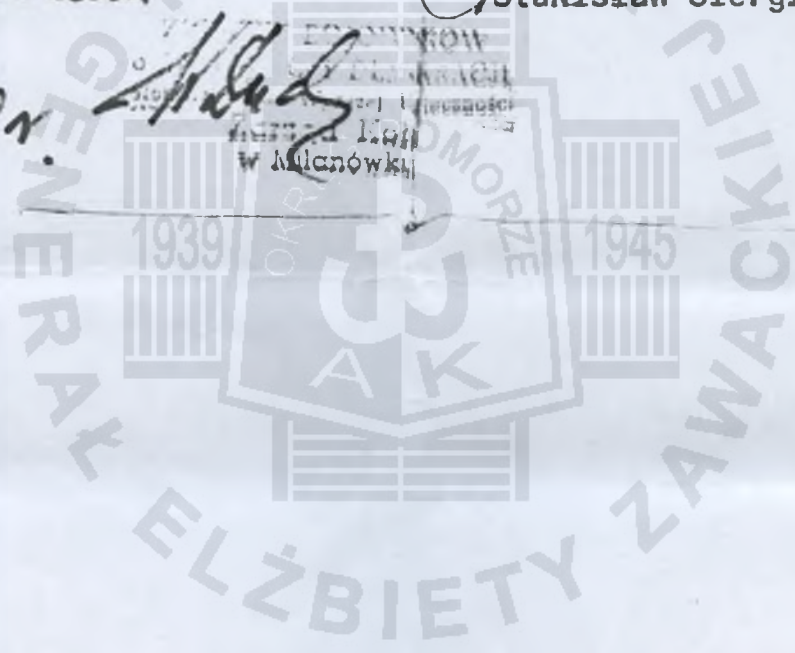
Prawdziwość podanych wyżej faktów stwierdzam własnoręcznym podpisem.

*Memorandum podpisane
pismidekami*

[Signature]
/Stanisław Giergielewicz/

14/II 1980 r.

[Signature]

L.dz. 823 WSK 01.

IV. Korespondencja:

- 5. III. 2002 - pismo Fundacji (D. Kroup) do St. Tuszyńskiej.
Ksp. Kopia, k. 1, s. 1.

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

14/1
Toruń 5 VII 2002 r.

FUNDACJA
Archiwum Pomocnika Armii Krajowej
ul. XX Garbary 2, tel. 65-22-186
87-102 TORUŃ

Pani Stanisława Tuszyńska

ul. _____

05-710 Milanówek

1.dz.2756 WSK 2002

Szanowna Pani,

Dział Wojennej Służby Kobiet naszego Archiwum zajmuje się gromadzeniem i opracowywaniem materiałów dotyczących kobiet-żołnierzy I i II wojny światowej. Za pośrednictwem pani Izabeli Kuczyńskiej otrzymaliśmy w ubiegłym roku Pani relację z przebiegu służby wojennej. Ponieważ otrzymaliśmy je wraz z ok. 200 innymi relacjami, opracowanie tych materiałów trwało długo i dlatego dopiero teraz się z Panią kontaktuję. Dziękuję za przekazanie relacji, kserokopii zaświadczenia ze ZBoWiD-u (W-wa 1976) i oświadczenia Stanisława Giergielewicza (Milanówek 1980). Na ich podstawie została założonateczka osobowa na Pani nazwisko o numerze inwentarza 2742/WSK. W związku z tym zwracam się do Pani z prośbą o uzupełnienie teczki i przesłanie wszelkich dokumentów lub ich kserokopii związanych z Pani osobą (np. oświadczenia świadków, legitymacje odznaczeń, metryka urodzenia, świadectwa szkolne, świadectwo ślubu itp.). Proszę także o rozszerzenie relacji w oparciu o załączony schemat (kto Panią wprowadził do konspiracji, kto odebrał przysięgę, czy przeszła Pani jakieś przeszkolenia, czy współpracowała Pani z innymi kobietami itp.). Staramy się zgromadzić w teczce relatora jak najwięcej materiałów tak aby w razie opracowywania biogramu był on dokładny. Materiały u nas zgromadzone są udostępniane jedynie w celach naukowych.

Szanowna Pani, przesyłam informacje na temat naszego Archiwum. Załączam pozdrowienia i mam nadzieję, że zechce Pani odpisać na mój list.

Z wyrazami szacunku

Dorota Kromp
Dorota Kromp

Dokumentalistka Archiwum WSK

- 2et.
1. Scheerst mel.
2. Wotke o FAK
3. Wotke o Mem,

T. 2742/WSK

AK
Warszawa

KOWALSKA Stanisława

zam. Tleszyńska

Wypisy ze źródeł:
Nazwiskowe karty informacyjne: 1

i

J. 2742 / WSK

AK
Warszawa

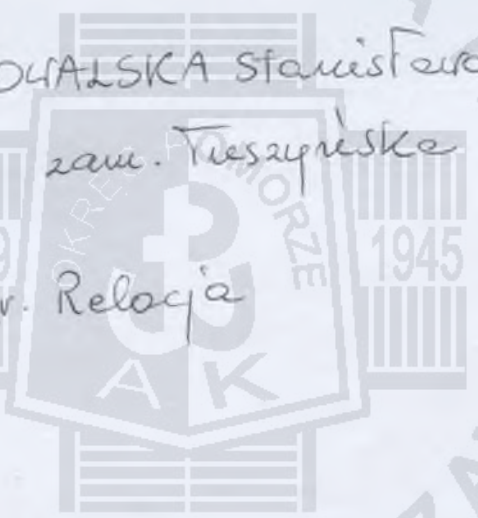
KOHAŁSKA Stanisława

zaw. Tieszyńskie

1939

2 v. Relacja

1945

B. Roj 2014

J. 2742 / WSK

AK W-42

KOHALSKA Stanisława
zam. Pieszyska

VI. FOTOGRAFIE:

- jedna fotografia legit. oryg.
opis według

Zdjęcie legitymacyjnie
młodej staniarki
Koralskiej - Tuszynieckiej
(b.d.) podpisanej we
odwole zielonym
kolorem "Tuszyńska
staniarka"

Zdjęcie ustawa z napisem
ze śladem pieczęci.

16

Wpłynęło dnia 6.02
Licz 823 14 20 07

05-922 Milanówek
R 045286

32 ZAK
OKRĘG WARSZAWSKI
UL. KOSZYKOWA 826
02-008 WARSZAWA

FUNDACJA
GENERALNA
ELŻBIETY
1939
1945
AK
Apt.

NAD. STANISŁAWA TUŚCINSKICH
MILADÓWEK UL.

T: 2742 / WSK

KOWALSKA Stefaniowa

zam.

Terzymak

AK
okr. W-wa
woj.
ob. Biłom

vi Fotografie - 1 lomp. /

KOWALSKA Stenistawa

